

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 9 kwietnia 2014 r. *

Dyrektywa 2007/64/WE — Usługi płatnicze — Artykuł 4 pkt 23 — Pojęcie instrumentu płatniczego — Polecenia przelewu wydane w ramach bankowości internetowej i na formularzu płatności — Artykuł 52 ust. 3 — Prawo odbiorcy do pobierania od płatnika opłat za korzystanie z instrumentu płatniczego — Uprawnienie państw członkowskich do ustanowienia ogólnego zakazu — Umowa pomiędzy operatorem telefonii komórkowej a osobami prywatnymi

W sprawie C-616/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (Austria) postanowieniem z dnia 8 listopada 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 listopada 2011 r., w postępowaniu:

T-Mobile Austria GmbH

przeciwko

Verein für Konsumenteninformation,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby i C. Vajda (sprawozdawca), sędziowie

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 września 2013 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu T-Mobile Austria GmbH przez A. Eggera, Rechtsanwalt,
- w imieniu Verein für Konsumenteninformation przez S. Langer, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer oraz P. Cedego, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzgo, J. Möllera oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues’a oraz N. Rouam, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Varonego, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandes’a oraz L. Bigottego Chorão, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez K.P. Wojcika, J. Riusa, M. Nolla-Ehlersa oraz przez C. Vignon, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 października 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniającej dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE (Dz.U. L 319, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Verein für Konsumenteninformation (stowarzyszeniem informacji konsumenckiej, zwanym dalej „Verein”) a spółką T-Mobile Austria GmbH (zwaną dalej „T-Mobile Austria”) w przedmiocie stosowanej przez tę spółkę praktyki taryfowej polegającej na żądaniu od klientów uiszczenia dodatkowych opłat w wypadku polecenia przelewu w ramach bankowości internetowej lub za pomocą formularza płatności.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 W tytule I dyrektywy 2007/64, pod nazwą „Przedmiot, zakres zastosowania i definicje”, jej art. 1, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy, zgodnie z którymi państwa członkowskie wyróżniają sześć następujących kategorii dostawców usług płatniczych:

[...]

2. Niniejsza dyrektywa ustanawia również zasady dotyczące przejrzystości warunków i wymogów w zakresie informowania o usługach płatniczych, a także odpowiednie prawa i obowiązki użytkowników usług płatniczych oraz dostawców usług płatniczych w odniesieniu do świadczenia usług płatniczych jako stałego zajęcia lub działalności gospodarczej”.

- 4 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

3) »usługa płatnicza« oznacza wszelką działalność gospodarczą wymienioną w załączniku;

[...]

7) »płatnik« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest właścicielem rachunku płatniczego i składa zlecenie płatnicze z tego rachunku płatniczego, lub w przypadku gdy rachunek płatniczy nie istnieje – osob[ę] fizyczn[ą] lub prawn[ą], która składa zlecenie płatnicze;

8) »odbiorca« oznacza osobę fizyczną lub prawną będącą zamierzonym odbiorcą środków stanowiących przedmiot transakcji płatniczej;

9) »dostawca usług płatniczych« oznacza podmioty, o których mowa w art. 1 ust. 1, oraz osoby prawne i fizyczne korzystające z wyłączenia na mocy art. 26;

10) »użytkownik usług płatniczych« oznacza osobę fizyczną lub prawną korzystającą z usług płatniczych w charakterze płatnika albo odbiorcy, lub obu łącznie;

[...]

16) »zlecenie płatnicze« oznacza dyspozycję płatnika lub odbiorcy dla jego dostawcy usług płatniczych z żądaniem wykonania transakcji płatniczej;

[...]

19) »autoryzacja« oznacza procedurę pozwalającą dostawcy usług płatniczych na sprawdzenie wykorzystania konkretnego instrumentu płatniczego, w tym jego indywidualnych zabezpieczeń;

[...]

23) »instrument płatniczy« oznacza każde zindywidualizowane urządzenie lub uzgodniony przez użytkownika usług płatniczych i dostawcę usług płatniczych zbiór procedur, z których korzysta użytkownik usług płatniczych w celu zainicjowania zlecenia płatniczego;

[...]”.

5 Znajdujący się w tytule IV omawianej dyrektywy, określającym prawa i obowiązki w odniesieniu do dostarczania usług płatniczych i korzystania z nich, jej art. 52, zatytułowany „Obowiązujące opłaty”, w ust. 3 stanowi:

„Dostawca usług płatniczych nie uniemożliwia odbiorcy żądania od płatnika opłaty lub oferowania mu zniżki za korzystanie z danego instrumentu płatniczego. Państwa członkowskie mogą jednak zabronić pobierania opłat lub ograniczyć to prawo, biorąc pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i propagowania korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych”.

6 Motyw 42 dyrektywy 2007/64, dotyczący zakresu art. 52 ust. 3 tej dyrektywy, ma następujące brzmienie:

„W celu propagowania przejrzystości i konkurencji dostawca usług płatniczych nie powinien uniemożliwiać odbiorcy żądania od płatnika opłaty za użycie konkretnego instrumentu płatniczego. O ile odbiorca powinien mieć prawo nakładania opłat za korzystanie z określonego instrumentu płatniczego, [o tyle] państwa członkowskie mogą zdecydować o zakazaniu wszelkich takich praktyk lub ich ograniczeniu, jeżeli ich zdaniem ma to uzasadnienie ze względu na nadużycia w ustalaniu cen

lub ustalaniu cen, które mogą mieć negatywny wpływ na wykorzystanie określonego instrumentu płatniczego, biorąc pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych”.

- 7 Zgodnie z brzmieniem art. 53 rozpatrywanej dyrektywy, zatytułowanego „Odstępstwo dla instrumentów przeznaczonych do dokonywania płatności obejmujących niskie kwoty i dla pieniądza elektronicznego”:

„1. W przypadku instrumentów płatniczych, które zgodnie z umową ramową dotyczą wyłącznie indywidualnych transakcji płatniczych na kwotę nieprzekraczającą 30 EUR lub które mają limit wydatków w wysokości 150 EUR albo służą do przechowywania środków w kwocie nieprzekraczającej w żadnym momencie 150 EUR, dostawcy usług płatniczych mogą uzgodnić ze swoimi użytkownikami usług płatniczych, że:

- a) artykuł 56 ust. 1 lit. b), art. 57 ust. 1 lit. c) i d), jak również art. 61 ust. 4 i 5 nie stosuje się, jeżeli instrument płatniczy nie pozwala na jego zamrożenie lub zapobiegnięcie jego dalsze[mu] używani[u];
- b) artykuł[y] 59, 60, art. 61 ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli instrument płatniczy jest używany anonimowo lub dostawca usług płatniczych z innych przyczyn nieodłącznie związanych z instrumentem płatniczym nie jest w stanie udowodnić, że transakcja była autoryzowana;
- c) na zasadzie odstępstwa od art. 65 ust. 1 dostawca usług płatniczych nie ma obowiązku powiadomienia użytkownika usług płatniczych o odmowie wykonania zlecenia płatniczego, jeżeli niewykonanie zlecenia jasno wynika z kontekstu;
- d) na zasadzie odstępstwa od art. 66 płatnik nie może odwołać zlecenia płatniczego po przekazaniu odbiorcy zlecenia płatniczego lub udzieleniu odbiorcy swojej zgody na wykonanie transakcji płatniczej;
- e) na zasadzie odstępstwa od art. 69 i 70 stosuje się inne terminy wykonania.

2. W przypadku krajowych transakcji płatniczych państwa członkowskie lub ich właściwe organy mogą zmniejszyć lub podwoić kwoty, o których mowa w ust. 1. W odniesieniu do przedpłaconych instrumentów płatniczych mogą one zwiększyć te kwoty do wysokości 500 EUR.

3. Artykuł[y] 60 i 61 stosuje się także do pieniądza elektronicznego w rozumieniu art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/46/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 września 2000 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością (Dz.U. L 275, s. 39)], z wyjątkiem przypadku gdy dostawca usług płatniczych płatnika nie jest w stanie zamrozić rachunku płatniczego lub zablokować instrumentu płatniczego. Państwa członkowskie mogą ograniczyć to odstępstwo do rachunków płatniczych lub instrumentów płatniczych o określonej wartości”.

Prawo austriackie

- 8 Według sądu odsyłającego dyrektywa 2007/64 została transponowana do austriackiego porządku prawnego poprzez Zahlungsdienstegesetz (ustawę o usługach płatniczych, BGBl. I, 66/2009, zwaną dalej „ZaDiG”), która weszła w życie w dniu 1 listopada 2009 r.

- 9 Paragraf 1 ZaDiG, zatytułowany „Zakres zastosowania”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsza ustawa określa warunki, na jakich osoby mogą w Austrii zawodowo świadczyć usługi płatnicze (dostawcy usług płatniczych), oraz reguluje prawa i obowiązki dostawców usług płatniczych i użytkowników usług płatniczych w związku z usługami płatniczymi świadczonymi dla użytkowników usług płatniczych zamieszkałych lub mających siedzibę w Austrii albo przez zamieszkałych lub mających siedzibę w Austrii dostawców usług płatniczych, a także dostęp do systemów płatności”.

- 10 Paragraf 27 ZaDiG, zatytułowany „Opłaty”, w ust. 6 dokonuje transpozycji do austriackiego porządku prawnego postanowień art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64. Paragraf 27 ust. 6 ZaDiG stanowi:

„Dostawca usług płatniczych nie uniemożliwia odbiorcy oferowania płatnikowi zniżki za korzystanie z danego instrumentu płatniczego. Pobieranie opłat przez odbiorcę w przypadku korzystania z określonego instrumentu płatniczego jest zabronione”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 11 T-Mobile Austria jest jednym z operatorów usług telefonii komórkowej w Austrii. Z tego tytułu zawiera ona z konsumentami umowy o usługi telekomunikacyjne obejmujące aktualizowane przez nią ogólne warunki umów. W obowiązującej w listopadzie 2009 r. wersji tych ogólnych warunków znajdował się następujący warunek umowny:

„Artykuł 23

[...]

1.2. Wszystkie rodzaje płatności będą uważane za wykonanie zobowiązania, jednak w przypadku płatności poprzez formularz płatności albo telebanking naliczana będzie opłata manipulacyjna, której wysokość wynika z obowiązujących Państwa przepisów taryfowych”.

- 12 Na podstawie tego warunku T-Mobile Austria fakturowała dodatkowe opłaty w wysokości 3 EUR miesięcznie wobec konsumentów będących abonentami taryfy „Call Europe”, którzy wybrali płatność bez polecenia zapłaty albo karty kredytowej, co obejmuje w szczególności płatności poprzez bankowość elektroniczną lub za pomocą formularza płatności.
- 13 Verein skierował do sądu pierwszej instancji w postępowaniu głównym wniosek o zakazanie T-Mobile Austria, po pierwsze, zapisywania spornego warunku w umowach, które zawiera ona ze swoimi klientami, oraz po drugie, powoływania się na niego w obowiązujących umowach. Na poparcie swojej skargi Verein podniósł, że ów warunek jest sprzeczny z bezwzględnie obowiązującymi przepisami § 27 ust. 6 zdanie drugie ZaDiG.
- 14 T-Mobile Austria zażądała oddalenia skargi i podniosła przede wszystkim, że nie jest ona objęta zakresem zastosowania dyrektywy 2007/64 ani też ZaDiG, ponieważ nie jest dostawcą usług płatniczych, lecz operatorem telefonii komórkowej. Następnie stwierdziła, że w braku zindywidualizowanych zabezpieczeń formularz płatności nie wchodzi w zakres pojęcia „instrumentu płatniczego” w rozumieniu art. 4 pkt 23 tej dyrektywy. Wreszcie transpozycja art. 52 ust. 3 rzeczonyj dyrektywy przez § 27 ust. 6 zdanie drugie ZaDiG została dokonana niezgodnie z ową dyrektywą, ponieważ ustawodawca austriacki nie uzasadnił zakazu pobierania opłat za korzystanie z określonych instrumentów płatniczych.
- 15 Sąd orzekający w pierwszej instancji w całości uwzględnił skargę Verein. Orzeczenie to zostało potwierdzone w postępowaniu apelacyjnym. Sąd apelacyjny orzekł, że przelew dokonany za pomocą formularza płatności nie stanowi instrumentu płatniczego w rozumieniu art. 4 pkt 23 dyrektywy

2007/64. Ponieważ jednak art. 52 ust. 3 tej dyrektywy nie przewiduje pełnej harmonizacji rozpatrywanych przepisów, ustawodawca krajowy może wprowadzić ogólny zakaz pobierania opłat dodatkowych, podobny do zakazu ustanowionego w § 27 ust. 6 ZaDiG, nie tylko w stosunku do instrumentów płatniczych w rozumieniu rzeczonyj dyrektywy, lecz także w odniesieniu do innych transakcji płatniczych, takich jak przelew dokonany za pomocą formularza płatności. Ponadto zakaz ten odpowiada celowi art. 52 ust. 3 zdanie drugie tej dyrektywy, jakim jest pobudzanie konkurencji i należyte funkcjonowanie systemu opłat.

- 16 T-Mobile Austria wniosła od tego wyroku rewizję do sądu odsyłającego. Sąd ten, którego wyroki nie podlegają zaskarżeniu przed sądami krajowymi, stwierdził, że pytania podniesione w sporze głównym wymagają wykładni przepisów dyrektywy 2007/64.
- 17 W tych okolicznościach Oberster Gerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 52 ust. 3 dyrektywy [2007/64] należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie również do stosunku umownego pomiędzy operatorem telefonii komórkowej jako odbiorcą płatności i jego klientem (konsumentem) jako płatnikiem?
 - 2) Czy podpisany własnoręcznie przez płatnika formularz płatności lub procedurę opartą na podpisanym formularzu płatności zmierzającą do wydania polecenia przelewu oraz procedurę uzgodnioną dla wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej (telebanking) należy uważać za »instrument płatniczy« w rozumieniu art. 4 pkt 23 i art. 52 ust. 3 dyrektywy [2007/64]?
 - 3) Czy art. 52 ust. 3 dyrektywy [2007/64] należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on stosowaniu krajowych przepisów przewidujących ogólny zakaz pobierania opłat przez odbiorcę płatności, niewprowadzający rozróżnienia pomiędzy różnymi instrumentami płatniczymi?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 18 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zasadniczo dąży do ustalenia, czy art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie również do korzystania z instrumentu płatniczego w ramach stosunku umownego pomiędzy operatorem telefonii komórkowej jako odbiorcą płatności i jego klientem jako płatnikiem.

W przedmiocie dopuszczalności

- 19 Tytułem wstępu Verein podniósł zarzut niedopuszczalności pytania pierwszego na tej podstawie, że odpowiedź na to pytanie nie jest „niezbędna” w rozumieniu art. 267 TFUE w celu rozstrzygnięcia sporu głównego przez sąd odsyłający.
- 20 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, a prawidłowość tego ustalenia nie podlega ocenie Trybunału, korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wniósł sąd krajowy, jest więc możliwa tylko wtedy, gdy okazuje się oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego albo prawnego koniecznymi do udzielenia użytecznej

odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. w szczególności wyroki: *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, pkt 39; *van der Weerd i in.*, od C-222/05 do C-225/05, EU:C:2007:318, pkt 22; a także *Betriu Montull*, C-5/12, EU:C:2013:571, pkt 34).

- 21 W niniejszej sprawie, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 21–23 opinii, nie wydaje się w sposób oczywisty, aby wnioskowana przez sąd odsyłający wykładnia art. 52 ust. 3 zdanie drugie dyrektywy 2007/64 nie była dla tego sądu niezbędna w celu rozstrzygnięcia rozpatrywanego przezeń sporu.
- 22 W ramach sporu głównego *Verein* stawia bowiem pytanie, czy zakazane jest zapisywanie przez T-Mobile Austria w umowach, które spółka ta zawiera ze swoimi klientami, warunku, na mocy którego koszty obsługi są fakturowane w wypadku zapłaty przelewem na nośniku papierowym lub on-line, i powoływanie się na taki warunek w obowiązujących umowach. Z postanowienia odsyłającego wynika również, że skarga *Verein* jest oparta na § 27 ust. 6 zdanie drugie *ZaDiG*, który transponuje do prawa krajowego art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64.
- 23 W konsekwencji pytanie pierwsze jest dopuszczalne.

Co do istoty

- 24 Artykuł 52 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy 2007/64 stanowi, że dostawca usług płatniczych nie uniemożliwia odbiorcy żądania od płatnika opłaty lub oferowania mu zniżki za korzystanie z danego instrumentu płatniczego. Artykuł 52 ust. 3 zdanie drugie tej dyrektywy przyznaje jednak państwow członkowskim uprawnienie do zakazania lub ograniczenia prawa odbiorcy do pobierania opłat, biorąc pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i propagowania korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych.
- 25 W tym względzie należy stwierdzić, że operator telefonii komórkowej może być zakwalifikowany jako „odbiorca” w rozumieniu art. 4 pkt 8 dyrektywy 2007/64, jeżeli jest odbiorcą środków stanowiących przedmiot transakcji płatniczej. Ponadto klient tego operatora telefonii komórkowej może być zakwalifikowany jako „płatnik” w rozumieniu art. 4 pkt 7 owej dyrektywy, jeżeli składa zlecenie płatnicze z rachunku płatniczego, którego jest właścicielem, lub jeżeli składa zlecenie płatnicze.
- 26 Z samego brzmienia art. 52 ust. 3 rzeczony dyrektywy, który reguluje prawo odbiorcy do żądania od płatnika opłat za korzystanie z danego instrumentu płatniczego, wynika, że przepis ten dotyczy stosunku między odbiorcą a płatnikiem. Wynika z tego, że rozpatrywany przepis znajduje zastosowanie do korzystania z instrumentu płatniczego w ramach stosunku umownego pomiędzy operatorem telefonii komórkowej jako odbiorcą płatności i jego klientem jako płatnikiem, jak podnoszą *Verein*, rządy austriacki, niemiecki, francuski, włoski i portugalski, a także Komisja Europejska.
- 27 Ponadto, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 32 opinii, uprawnienie przyznane państwom członkowskim w art. 52 ust. 3 zdanie drugie dyrektywy 2007/64 zostałoby pozbawione skutku, gdyby nie miało zastosowania do stosunków pomiędzy „odbiorcą” a „płatnikiem”.
- 28 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, na pytanie pierwsze powinno się odpowiedzieć, iż art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do korzystania z instrumentu płatniczego w ramach stosunku umownego pomiędzy operatorem telefonii komórkowej jako odbiorcą płatności i jego klientem jako płatnikiem.

W przedmiocie pytania drugiego

- 29 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zasadniczo dąży do ustalenia, czy art. 4 pkt 23 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze, podpisany własnoręcznie przez płatnika formularz płatności lub procedura oparta na podpisanym formularzu płatności zmierzająca do wydania polecenia przelewu, oraz po drugie, procedura wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej stanowią instrumenty płatnicze w rozumieniu tego przepisu.
- 30 Na podstawie art. 4 pkt 23 tej dyrektywy instrument płatniczy oznacza „każde zindywidualizowane urządzenie lub uzgodniony przez użytkownika usług płatniczych i dostawcę usług płatniczych zbiór procedur, z których korzysta użytkownik usług płatniczych w celu zainicjowania zlecenia płatniczego”.
- 31 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że istnieje pewna rozbieżność między różnymi wersjami językowymi tego przepisu, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 36 opinii. Wprawdzie we wszystkich wersjach językowych określenie „zindywidualizowane” opisuje syntagmę „każde [...] urządzenie”, jednakże w wersji francuskiej („tout dispositif personnalisé et/ou ensemble de procédures”), która jest zgodna między innymi z wersjami hiszpańską, włoską, węgierską, portugalską i rumuńską, określenie „zindywidualizowane” nie opisuje syntagmy „zbiór procedur”. Przeciwnie, w wersji niemieckiej („jedes personalisierte Instrument und/oder jeden personalisierten Verfahrensablauf”) określenie „zindywidualizowane” opisuje syntagmę „zbiór procedur”. Wersję angielską [„any personalised device(s) and/or set of procedures”], która jest zgodna między innymi z wersjami duńską, grecką, niderlandzką, fińską i szwedzką, można odczytywać na oba sposoby.
- 32 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem przepisy prawa Unii powinny być interpretowane i stosowane w sposób jednolity, w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach Unii Europejskiej. W przypadku rozbieżności pomiędzy różnymi wersjami językowymi tekstu prawa Unii dany przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego część stanowi (zob. w szczególności wyroki: *Bark*, C-89/12, EU:C:2013:276, pkt 40; *Komisja/Finlandia*, C-309/11, EU:C:2013:610, pkt 49).
- 33 W tym względzie *Verein*, rządy austriacki, niemiecki i francuski, a także Komisja słusznie podnoszą, że aby instrument płatniczy mógł zostać uznany za zindywidualizowany, powinien pozwolić dostawcy usług płatniczych na sprawdzenie, czy zlecenie płatnicze zostało zainicjowane przez uprawnionego do tego użytkownika.
- 34 Tymczasem, jak podnosi rząd francuski, niektóre instrumenty płatnicze wyraźnie objęte zakresem art. 53 dyrektywy 2007/64 nie są zindywidualizowane. Jak wynika na przykład z art. 53 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy, niektóre instrumenty płatnicze są używane anonimowo, a w tej sytuacji dostawcy usług płatniczych nie są zobowiązani do przedstawienia dowodu autoryzacji transakcji rozważanej w wypadku, o którym mowa w art. 59 rzeczony dyrektywy.
- 35 Z istnienia takich niezindywidualizowanych instrumentów płatniczych bezwzględnie wynika, że pojęcie instrumentu płatniczego zdefiniowane w art. 4 pkt 23 tej dyrektywy może obejmować zbiór niezindywidualizowanych procedur, uzgodniony przez użytkownika i dostawcę usług płatniczych, z których korzysta użytkownik w celu zainicjowania zlecenia płatniczego.
- 36 To właśnie w świetle tej definicji pojęcia instrumentu płatniczego w rozumieniu art. 4 pkt 23 dyrektywy 2007/64 należy odpowiedzieć na przedstawione przez sąd odsyłający pytanie drugie.
- 37 Po pierwsze, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy podpisany własnoręcznie przez płatnika formularz płatności lub procedura oparta na podpisanym formularzu płatności zmierzająca do wydania polecenia przelewu stanowią instrument płatniczy.

- 38 Jak słusznie podnoszą Verein, rządy austriacki, francuski, włoski i portugalski oraz Komisja, wydanie polecenia przelewu poprzez podpisany własnoręcznie przez płatnika formularz płatności stanowi uzgodniony przez użytkownika usług płatniczych i dostawcę usług płatniczych zbiór procedur, z których korzysta użytkownik usług płatniczych w celu zainicjowania zlecenia płatniczego, a zatem stanowi instrument płatniczy w rozumieniu art. 4 pkt 23 hipoteza druga dyrektywy 2007/64.
- 39 W tym względzie z akt przedstawionych Trybunałowi wynika, iż wydanie takiego polecenia przelewu generalnie zakłada, że płatnik złożył wzór własnoręcznego podpisu w instytucji kredytowej przy otwarciu rachunku płatniczego, że korzysta on z określonych formularzy polecenia przelewu oraz że składa na tych formularzach własnoręczny podpis. Rzeczona instytucja kredytowa może dokonać autoryzacji zlecenia płatniczego w rozumieniu art. 4 pkt 19 omawianej dyrektywy poprzez porównanie własnoręcznego podpisu złożonego na formularzu polecenia przelewu z wzorem własnoręcznego podpisu uprzednio złożonego przez płatnika.
- 40 Po drugie, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy procedura wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej stanowi instrument płatniczy.
- 41 Jak podnoszą Verein, rządy austriacki, niemiecki, francuski, włoski i portugalski oraz Komisja, wydanie polecenia przelewu w bankowości internetowej stanowi uzgodniony przez użytkownika usług płatniczych i dostawcę usług płatniczych zbiór procedur, z których korzysta użytkownik usług płatniczych w celu zainicjowania zlecenia płatniczego, a zatem stanowi instrument płatniczy w rozumieniu art. 4 pkt 23 hipoteza druga dyrektywy 2007/64.
- 42 Z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi wynika bowiem, iż wydanie polecenia przelewu w bankowości internetowej zakłada, że płatnik wprowadza różne zindywidualizowane kody, takie jak numer identyfikacyjny, tajne hasło i kod transakcji, z których korzystanie jest uzgodnione między instytucją kredytową a płatnikiem. Korzystanie przez płatnika z tych różnych zindywidualizowanych kodów pozwala instytucji kredytowej na dokonanie autoryzacji zlecenia płatniczego w rozumieniu art. 4 pkt 19 rzeczony dyrektywy.
- 43 W tych okolicznościach nie ma potrzeby badać, czy procedura oparta na podpisanym formularzu płatności zmierzająca do wydania polecenia przelewu lub procedura wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej mogą być zakwalifikowane jako „zindywidualizowane urządzenie” w rozumieniu art. 4 pkt 23 hipoteza pierwsza dyrektywy 2007/64, przy założeniu, iż stanowią one „zbiór procedur” w rozumieniu hipotezy drugiej tego przepisu.
- 44 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie powinno się odpowiedzieć, iż art. 4 pkt 23 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że zarówno procedura oparta na podpisanym własnoręcznie przez płatnika formularzu płatności zmierzająca do wydania polecenia przelewu, jak i procedura wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej stanowią instrumenty płatnicze w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 45 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający zasadniczo dąży do ustalenia, czy art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że przyznaje on państwom członkowskim uprawnienie do ustanowienia ogólnego zakazu pobierania przez odbiorców opłat od płatnika za korzystanie z jakiegokolwiek instrumentu płatniczego.
- 46 Jak podnoszą Verein, rządy austriacki, niemiecki, francuski, włoski i portugalski oraz Komisja, z samego brzmienia art. 52 ust. 3 tej dyrektywy wynika, że przyznane państwom członkowskim uprawnienie do wprowadzenia zakazu pobierania przez odbiorców opłat za korzystanie z instrumentu płatniczego

może być wprowadzone w odniesieniu do niektórych lub wszystkich instrumentów płatniczych używanych na ich terytorium. Drugie zdanie tego przepisu nie ogranicza bowiem tego uprawnienia państw członkowskich do korzystania z danego instrumentu płatniczego.

- 47 Ponadto wprawdzie państwa członkowskie powinny brać pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych, gdy ograniczają pobieranie opłat za korzystanie z instrumentu płatniczego lub zabraniają takiego pobierania, jednak dysponują one zakresem swobodnego uznania przy wykonywaniu uprawnienia przyznanego im przez art. 52 ust. 3 rzeczonyj dyrektywy, jak wynika to w szczególności z jej motywu 42.
- 48 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie powinno się odpowiedzieć, iż art. 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że przyznaje on państwom członkowskim uprawnienie do ustanowienia ogólnego zakazu pobierania przez odbiorców opłat od płatnika za korzystanie z jakiegokolwiek instrumentu płatniczego, o ile przepisy krajowe w całości biorą pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie ograniczenia skutków wyroku w czasie

- 49 T-Mobile Austria domaga się ograniczenia w czasie skutków oczekiwanego wyroku, gdyby Trybunał miał orzec, po pierwsze, że procedury wydania polecenia przelewu stanowią instrumenty płatnicze w rozumieniu art. 4 pkt 23 dyrektywy 2007/64, a po drugie, że art. 52 ust. 3 tej dyrektywy przyznaje państwom członkowskim uprawnienie do ustanowienia ogólnego zakazu pobierania przez odbiorców opłat za korzystanie z instrumentu płatniczego.
- 50 W tym względzie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wykładnia przepisu prawa Unii, dokonana przez Trybunał w ramach kompetencji przyznanej mu w art. 267 TFUE, wyjaśnia i precyzuje znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak powinien lub powinien być on być rozumiany i stosowany od chwili jego wejścia w życie. Wynika z tego, iż interpretowany w ten sposób przepis może i winien być stosowany przez sądy również w odniesieniu do stosunków prawnych powstałych przed wydaniem wyroku rozstrzygającego w przedmiocie wniosku o dokonanie wykładni, jeżeli ponadto spełnione są wszystkie przesłanki pozwalające na wnoszenie do właściwych sądów spraw dotyczących stosowania tego przepisu (zob. w szczególności wyrok RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 51 Ponadto ograniczenie skutków wyroku w czasie stanowi środek o charakterze wyjątkowym, który zakłada istnienie ryzyka poważnych reperkusji ekonomicznych, między innymi ze względu na znaczną liczbę stosunków prawnych nawiązanych w dobrej wierze na podstawie przepisów uważanych za ważnie wiążące, oraz jest stosowany, gdy okazuje się, że jednostki oraz władze krajowe zostały skłonione do zachowań niezgodnych z prawem Unii ze względu na istnienie obiektywnej i istotnej niepewności co do zakresu przepisów prawa Unii, do której to niepewności przyczyniło się ewentualnie również samo zachowanie innych państw członkowskich bądź Komisji (zob. w szczególności wyrok Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 W tym względzie należy stwierdzić, że jednostki i władze krajowe nie zostały skłonione do zachowań niezgodnych z prawem Unii, ponieważ przepisy austriackie mające zastosowanie w postępowaniu głównym prawidłowo transponowały właściwe przepisy dyrektywy 2007/64.
- 53 Ponadto należy stwierdzić, że T-Mobile Austria ograniczyła się do powołania na „poważne konsekwencje gospodarcze” dla przedsiębiorstw z sektora telekomunikacyjnego w obrębie Unii, nie dostarczając dowodów lub dokładnych danych w tym zakresie, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 98 opinii. W związku z powyższym istnienie ryzyka poważnych konsekwencji gospodarczych nie zostało dowiedzione (zob. podobnie wyrok Endress, EU:C:2013:864, pkt 37).

54 W konsekwencji nie ma podstaw do ograniczenia skutków niniejszego wyroku w czasie.

W przedmiocie kosztów

55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniającej dyrektywy 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do korzystania z instrumentu płatniczego w ramach stosunku umownego pomiędzy operatorem telefonii komórkowej jako odbiorcą płatności i jego klientem jako płatnikiem.
- 2) Artykuł 4 pkt 23 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że zarówno procedura oparta na podpisanym własnoręcznie przez płatnika formularzu płatności zmierzająca do wydania polecenia przelewu, jak i procedura wydania polecenia przelewu w bankowości internetowej stanowią instrumenty płatnicze w rozumieniu tego przepisu.
- 3) Artykuł 52 ust. 3 dyrektywy 2007/64 należy interpretować w ten sposób, że przyznaje on państwom członkowskim uprawnienie do ustanowienia ogólnego zakazu pobierania przez odbiorców opłat od płatnika za korzystanie z jakiegokolwiek instrumentu płatniczego, o ile przepisy krajowe w całości biorą pod uwagę potrzebę pobudzania konkurencji i korzystania z wydajnych instrumentów płatniczych, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy